

Jacint Borrà

ANY III

SETEMBRE 1930

N.º 33

LA DANSA MÉS BELLA...

PORTANTVEU DEL FOMENT DE LA SARDANA

ADHERIT A LA LLIGA SARDANISTA

SVMARI

L'evolució..., per Carreres.—Estampes d'Empordà: Festa Major, per Ernest Albert i Galter.—D'un concurs de sardanistes; «La Santa Espina» xiulada, per J. Quer i Torrent.—El Gepet i la Gepeta, per Angel Guimerà. — Pensament, per J. V.

Camps.—III reunió general ordinària.

Noticiari.

FIGVERES

EN
EL
RAM
DE LA
ELEGANCIA
MASCULINA
DIR

PUIG-PARIS

ES
DIR-HO
TOT

ANTIGA CASA

Fills de Josep Massot

Fundada l'any 1850

ÉS LA PREFERIDA DE LES
SENYORES ELEGANTS

PER LA SEVA ORIGINALITAT.

PEL SEU BON GUST.

PELS SEUS IMMILLORABLES GÈNERES.

PELS PREUS VERITABLEMENT REDUITS

PLAÇA CONSTITUCIÓ, 25 i 26

FIGUERES

Feu atenció!

TEMPORADA D'ISTIU

REGALEM

unes magnifiques ULLERES
pel sol a qui ens efectui
compres, l'import de
les quals pugi a
10 pessetes

A la **Rellotgeria Varela**

PERELADA, 5

LLIBRERIA CANET

DIARIS REVISTES LLIBRES

SARDANISTES,
AIMANTS DE NOSTRA DANSA:

COMPREU EL LLIBRE

LA SARDANA

DEL CONEGUT FOLKLORISTA

JOAN AMADES

LA DANSA MÉS BELLA...

PORTANTVEU DEL FOMENT DE LA SARDANA DE FIGUERES

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ: SOCIETAT CORAL «ERATO»

L'evolució.....

és una de les lleis de l'humanitat.

En el quilometratge del temps hom evoluciona periòdicament.

Adés uns vénen, altres se'n van.

L'any passat uns bons companys, puntals fermes d'aquest Foment, i creadors del mateix, em feien ingressar a la Junta.

Aquest any m'han empès a acceptar-ne la Presidència.

Els, els bons companys han sortit de la Junta. Imperiosa necessitat biològica ho ha motivat. Van a formar una novella Entitat, on ocuparan el més elevat càrrec.

El sagrat enllaç matrimonial, ruixim d'aigua beneïta, els ha copsat. Com a ciutadans del món tindran un deure més complert, el màxim.

I tot degut a la tan necessària evolució.

Ara bé, ells, en el nostre Foment, feren obra fecunda; amb enèrgica mà han aguantat 3 anys l'Entitat, han estat uns veritables entusiastes de la seva obra.

¿ Que no han aixecat el Foment on calia ?

Els no en són culpables, les seves diverses gestes per assolir-ho clarament ho han demostrat.

En acomiadar-nos-en no hem pogut més que dir-los:

A reveure, companys.

I és que l'evolució ha de tornar-los a nosaltres.

Per la tant repetida llei, ens hem ajuntat a la Junta del Foment uns quants joves de ben diferents matisos, i és que en una Entitat sardanística es poden aplegar diverses ideologies.

L'obra l'hem trobada feta. Seria, però, un sacrilegi ajocar-nos damunt dels llores conquerits; ens cal, doncs, arrodonir-la i portar-la al lloc on li pertoca.

El Foment té necessitat d'evolucionar ràpidament, hem de dar més gas a la força locomotiva que el condueix.

Figueres, que sempre s'ha distingit en els problemes racials, ha de fer que la nostra Entitat pugui colzejar-se amb totes les seves germanes d'arreu de Catalunya.

Per això aquesta nova Junta, en testimoniar-vos, figuerencs, el més sincer agraïment, us demanen, us imploren, la vostra més decidida protecció.

Recordeu que l'Empordà és el bressol de la sardana i que Figueres és el cap i casal d'aquesta franca i noble terra empordanesa.

CARRERES.

Figueres, 4-9-30.

FESTA MAJOR

RECORDS DE FOIXÀ

SANT JOAN D'AGOST

LA festa major s'escau per Sant Joan d'Agost. El sol crema com una fogaina de reina de pi. La diada és xafogosa, ardent i bruna. Descalça els rocs i encén la pols dels camins. Bonior de cigales, rastre de serps. Roquerols pelats i llisos. Penjolls de mores assaonades. Diada festosa de fruites dolces i madures. Síndries i melons. Préssecs de sang de llebre i figues d'ull de perdiu. Prunes clàndies i raïms moscats. Pa i vi de les terres generoses de l'aspre. Carn i sang de la terra violada, Déu n'hi do!

AIGUA PURA DE FOIXÀ

Aigua pura i aigua verge, i qui sap d'on véns! Travesses serralades, beta-segats, marges i avencs. Arribes endiumenjada com una fadrina per a prometre, clara com la innocència, fresca com una rosa, i fas olor de romaní i de llenticle. No sé d'on véns i jo em moro de migranya, perquè no puc resseguir la teva caminada íntima i profunda com un enigma. Tothom en diu la *Font de Can Ribes*. S'hi atansen els passavolants pidolaires per a assedegar uns llavis eixuts i magres. S'hi atansen les noies dels veïnats, samaritanes i cadents, amb els càntirs de terrissa a les mans. S'hi atansen, tanmateix, els camperols, els ramats i els camins que al capvespre retornen al poble.....

L'aigua de la *Font de Can Ribes* és més bona que una llesca tova de pa moreno, més suau que una cua de guineu, més sanitosa que la ratafia d'herbes de pastor que recepta la mare... Compleix i fa profit. Diuen que fa tornar jove. Diuen que guareix l'enamorament, fent estimar encara més. Raja sempre i dringa com una cançó. Vorejada de plàtans i d'acàcies, la font és un recés i un soplug, una llar amable. Convida a estimar i us invita a lluitar. Tasteu l'aigua de la *Font de Can Ribes*, amics, si us plau! Reposeu en aquestes pedres bugadejades i humides. Palpeu les eures i les moltes, enjoiades de rou i de gotes fonedisses. Bevem! A la vostra salut, minyons! I després, novament, a tornar a fer camí, a córrer món, plens de delit i de coratge, a cercar les ombres plàcides i serenes de la lliure hospitalitat catalana.

L'AMIC MARSAL

En Marsal és un bon home, com hi ha món. Masover i amic; sempre, però, un servidor lleial. Franc i obert, només diu el que pensa. Magre com un gaig, alt com una perxa i cara groc com un ciri de monument. Reclòs en aquests cims, sempre aprofita una hora escadussera, per a obrir el diari i llegir-lo àvidament, goludament. Els gemecs del món també arriben a aquesta recolzada apacible.

En Marsal és un home entenimentat i correcte. Com a bon empordanès, és un català fins al moll de l'os, català de sang i d'ànima.

De lluny, tantost entrelluca l'arribada de l'hoste insospitat, ja enceta el diàleg:

- On aneu amb aquest repetell de sol, desventurat?

- Ara, rai; amb sol de torpada i un poc de palla a l'esquella, ja es pot anar fent i, tot amb tot, encara aquest istiu es deixa enraonar. Pitjors foren els istius de la dictadura... Recordeu, Marsal?

- Mal llamp! Allò sí que no anava ni amb rodes..... Quina gentota més dolenta...! N'hi havia ben bé per tirar el barret al foc. Era un fàstic.

- Sí, Marsal; un fàstic i una vergonya.

I en aquest parèntesi espontani, la cara flonja i pàl·lida del bon amic, es contrau dura i gràvida, apunyegada i hostil, com un repte irreductible de la ciutadania que amenaça olímpicament el mal averany inconegut.

HISTÓRIES DE LLADRES

Aquest gran casal venerable - *Can Fort* de Foixà - registra una història densa i tràgica. Ací fou el quarter general de l'heroisme que va esbandir les antigues quadrilles de lladregots que esporuguien i delmaven la comarca. Hi ha passatges tan crus i tan arriscats, que us fan venir esgarrifances i pell de gallina. Jo recordo, i amb quina emoció!, aquell moment sublim ent què En Josep Fort, antic caporal del Someten de Foixà, i el capità de la pandilla de malfactors - empaitat com una bestiola maligna en mig de corriols i xaragalls abruptes - es troben cara a cara, en el cor del bosc, i s'engeguen les armes, a crema dent, a frec d'orelles, sense

contemplacions, sense bescanviar-se el Déu vos guard, i el lladregot fuig, ala ferit, deixant un rastre de sang que faca darrerament en matifollar de garrigues, d'argelagues i d'estepes... I el rastre es perd. Però el rastre torna anguilejar pocs dies més tard, mentre una vida d'inhumana i de venjança - la vida d'un llop moribund - s'escola en un casalot llòbreg, resclosit i pudent del carrer de la Ruffla de Girona. El llop és mort.

I recordo encara, i em fa un surt en el cor, quan penso que allà a negra nit, una nit fosca com una gola de llop, «*En Gaburra*» - també devia dur supersticiosament entortolligades a les cames peludes unes pells de serp -, tusta cautelosament la porta de *Can Fort*, per a buidar-hi, traïdorament, la confiança... I recordo aquella primera vegada que fou atret misteriosament a ensumar el parany, però ell es torna mut, fa l'orni, fa el bot, diu que no sap res, i nega rodonament, i es posa la mà al pit, i no el tempta el grapat de moneda que li espurneja els ulls, i repeteix que van errats d'osques, i gemega i fa rebequeries, i promet i jura i perjura i que ja finalment, arreconada la paciència, canta com un perdigot, davant un forat de pistola que l'engalta eloqüent i d'una veu ferma i enèrgica que diu:

- Potser que parléssim clar... ¿No us sembla? No hi perdríem res.

Del rellotge del poble cauen les dues de la nit, lentament, basardosament. Sembla que cauen del cel. Us en recordeu, caríssim Josep Fort?

OFICI SOLEMNE

Les campanes fan ning-nang i branden a festa. Acuden els feligresos cofois i tivats. Els llavis dibuixen una rialla indecible i tendra. La mainada crida esbojarradament i fa rodar el cap. L'Església, el cementiri i la rectoria, en un mateix clos, cercat d'oliveres bonyegudes. L'oreig matinal, ja desfullat, hi broda una sonsònia calmosa i bíblica. L'aire és tebi i perfumat d'orenga i alfàbrega. Les noies arriben amb un cor-i-mori per por de no ésser-hi a temps. Ja han entrat els músics, que ara afinen els instruments, i el ministre ja s'agenolla davant l'altar. Ha començat l'ofici.

Nau amunt, gerda i obscura, puja el fum de l'encens i el chor de les cantúries llatines. Caputxes, mantellines, caps arranats. Un altar barroc i lluent i uns sants de fusta, estafolaris i corcats. Murmuri de veus que resen; de galifardeus que xiuxeigen; de mossicots malinquiets, de vellots que ronquen. La nau és una balma gegantina de fervor, un obac forrat de clotarades d'ombra. Els violins sonen i modul·len, esmunyadissos, les notes cristal·lines i genials de Perossi. Cants d'una vibració mística i litúr-

gica inenarrable. Mentre es lleva a Déu, les parpelles closes i els cap jups, sota l'halo panteixant de les ànimes, rebota un raig de sol tafaner, un fil prim de llum viva, una ditada fosforescent i trenada que fereix la festa blanca del ministre, recalca les escates de la casulla d'or, i descotxa la penombra aurífica de les velles imatges. I així fineix l'ofici solemne de festa major. I com cada any, el patró del poble beneirà i veillarà les collites sempre decantades a malmetre's.

Tothom surt adelerat, a pas gimnàstic. Les noies cap a coure el dinar, els homes a matar l'estona als escons de l'hostal. Un bordegàs tabalot, en mig de les empentes, ha cargolat un pessic autèntic al braç molsut d'una noia atregada. Ella, l'esquiva i l'empeny tota enfutimada i tota esquerpa. I el renya - més estarrufada que una lloca - mig satisfeta i mig ofesa; més satisfeta que ofesa, naturalment.

- Apa, bojott! Gica'm anar! Les noies són un «*mira-i-no-em-toquis*». Ho tens entès, maco?

D'una revolada s'ha deseixit. I com ell volgués reincidir, no entenent-ho prou bé, ella s'allunya, tota manerosa, fent la gata maula i cloent maliciosament els ulls:

- Arri allà, mosca morta!

LA CREU DE LA SOLITUD

La creu és vella, molt vella. Es plantada a mig del *Bosc d'En Fort* com la fita d'un món espiritual. Us dona una sensació de naufragi: amagada, discreta, sense camins, deserta. A llur redós no hi ha altre maridatge que les alzines i els pins, fullaraca i branquillons esqueixats, nius de picots, repòs eternal i solitud esquerpa.

Jo no he vist mai cap creu - ni les mutilades creus de terme - que tingui unes línies tan fines, un traç tan pulcre, un relleu tan modèlic, una silueta més escaient i simbòlica. Alta, ferma, massissa, la rancier del carreu compacte, la pedra llimada i verdosa per les pluges d'hivern i els vents tardorals i les llambregades càlides dels juliols ignots.

El Crist acimat, penjat de gairell, el cos cepat, les mans convulses i la fesomia allargassada i sofrent. Aquest obelisc primitiu i rústec, és un tresor ignorat, una penyora de perennitat que s'alça en el *Bosc de Can Fort*. Contempleu-lo un moment: el Crist us mira fixament. El bosc dorm, botzinant. El sol decau. Les soques espeyllifades, les romagueres i les gatoses, són romeus escardalencs i fantasmes geperuts que vacil·len. El lloc és sever i rígid, desolat. Recolliu un lladruc de gos, un deix llangorós de cigales, un arrop pusil·lànim de tudó. Mitja llum i la veu opaca. Sentiu que la coïssor us esgarrapa la pell, una fènue malenconia de deixondiment, una vida interior que reneix...

Sota la creu de la solitud, jo hi he passat llargues hores d'oci, d'expectació i de màgia. Abaix l'Empordà, celatge miravolant, s'ofereix monstruosament nu, estès i prolífic a la imaginació fecunda que cobeja els horitzons infinits. Si Catalunya és l'eficàcia i la doctrina, el pensament i l'acció del vast erm peninsular, l'Empordà hauria d'ésser la llum i l'audàcia i l'alçaprem de totes les inquietuds catalanes.

LA PLAÇA RURAL

La plaça de Foixà és la plaça més franca i més oberta de totes les places rurals empordaneses. La regàlia de la plaça és un solc profund de catalanitat. Es una rosa esbardellada de foc. Una plaça fistonejada d'alzines, magraners bords, figueres, lladoners, saules... Les sardanes hi campegen amb una llibertat salvatgina i mascle. Exploten sorollosament, no tenen afurador, i us apar moles ingents que han bastit els centaures de llegenda.

Del començament a la fi, la cantarella us burxa i us ungleja la carn ànima endins, i us diu que cal pensar, estimar i treballar per Catalunya. La dansa s'hi troba bé en aquest bocí de plaça, de bracet amb la gent brava, sense altres ulls - per cert ben amistançats - que unes masies arrapades en els relleixos de la costa, entumides de vellúria, desgalzades pel salobre, enflocades d'eures, i uns ulls torrats d'unes parets rampelludes i geroglífiques. i uns altres ulls més efusius i vellutats, els ulls blaus d'una nina rossa i ondulant repenjada a l'ampit d'un finestral florit de panotxes.

A la plaça de Foixà, en totes les festes de l'any, hi acut molta gent de la rodalia. La bona gent, gent del vent, gent del llamp, gent de la plana. En aquest marc de pessebre, arruixat de tramuntana i de marinada, jo m'hi he submergit religiosament sentint l'«*Orfeo Popular Cetranc*», sota la batuta d'En Josep Fort, abrandats pel «*Cant de la Senyera*» d'En Millet, aixecant les veus del cor i de la sang en un clam de llibertat: «*Al damunt dels nostres cants...*» I la senyera barrada voleiava triomfal al cim dels cants i sota el cel de Catalunya.

¡Oh, les belles sardanes que omplen la plaça rural de Foixà! ¡Com s'hi devia bellugar enguany «*La Pageseta del Puig Brugada*», llisquent i

gojosa com un llom de teixó i més fina que una mustela! Mentre dansava, s'adreçà a l'amic Pere Mercader de «*La Selvatana*», enriolada i joganera com un cadell, va batre les mans enlaire, va fer l'ullet de murri, tot estirant el morret d'una mena de manera molt complicada. ¿Voleu dir, amic Mercader, que tota aquesta facècia de la pageseta, no és la traducció acurada i exacta d'aquell engrescament sumptuós, trepidant i explosiu que encomana l'anella del miracle?

Heus-ací, en síntesi la nostra plaça rural: una romeria d'ànimes catalanes. I després encara, quan ixen els estels de nitra, dins el cau de l'envelat policolor i cridaner, la Joventut i l'Amor seran unes roselles descloses i roentes com amples ferides roges...

EL REPLÀ DE LA GLÒRIA

Jo he matat les hores i els dies de la festa major, abocat al terrat de *Can Fort* de Foixà. M'hi he morfós al·lucinat, com un monomaníac. Es un mirador meravellós i fantàstic que domina la terra i la mar, diluïdes en una gràcia única de bessona feminitat. Es una visió d'àguila impressionant. Es un terrat balancejant en el buit. Es el replà de la glòria. Els ulls mengen a pleret: un poblet enganxat als murs històrics del castell de la baronia; els reguerots de farina de les rutes i camins i corriols infinits; les clapes d'argila cuita dels masos i dels pobles... i enllà la faixa de la mar, blava i verda a la vegada. A les matinades automnals, de la caixa madral del Ter, s'escampen parracs de boira. Emergeix la cresta cònica del campanar de Verges. Paisatge sobri. L'Empordà flonjo i dòcil, esdevé una troca de cotó fluix.

El dia neix. La boira s'esborra, irencadissa. La diafanitat va afressant la tèrbola incertitud. I de cop sobte, de les runes tristes i grises d'*Els Molinots*, cap allà a l'agror del *Mas Perdut*, de un núvol espès de polsim mòrbid i glaçat com les estampes de litografia, apareixen aureolats els quatre genets de l'Apocalipsi, aventurers i demoledors, les cabelleres flotants, seminusos i fornits, peluts i gànguils, cavalcant follament, bèl·licament pels camins dolorosos i amargs de l'ideal.

ERNEST ALBERT I GALTER.

D'un concurs de sardanistes. — «La Santa Espina» xiulada

EL dia 18 del proppassat va celebrar-se a La Bisbal, un concurs de sardanistes, en el qual s'adjudicava un premi de 250 pessetes per la sardana revessa o tres que en total sumaven 280 pessetes, per la de lluïment. La cosa acabà, naturalment, amb la satisfacció d'unes poques colles i amb el descontent de la majoria.

En aquesta mena de concursos, el Jurat i les colles són dos caps de mal lligar, i de la freqüència i la gairebé unanimitat en la disconformitat amb el fall del Jurat, se'n dedueixen les següents conclusions: o el Jurat està constituït indefectiblement per una selecció d'homes d'una capacitat extraordinàriament docta en matèria sardanística, fins al punt de poder passar per inspirats per l'Esperit Sant, i la resta dels concurrents són més o menys uns ximplers o uns badocs, o bé la vertadera autoritat per a pronunciar el veredicté radica en el públic i el Jurat no passa d'ésser un grup de respectables senyors que també podrien fer de «globe-trotter».

Perquè el cas és que en el concurs esmentat existí la contradicció habitual. Mentre tothom, àdhuc els vint-i-dos mestres components de les dues cobles que tocaren les sardanes, estava d'acord en què foren tres les colles que acabaren bé la revessa, el Jurat entengué que no eren tres sinó quatre i que precisament la colla de l'Ateneu d'Armentera, — a la qual la gent entesa assenyalava com a la que havia repartit amb més encert les tirades de curts i de llargs — devia ésser-ne exclosa. Naturalment que s'acatà el fall dels senyors investits d'una autoritat autèntica o apòcrifa (és matèria opinable) i no se'n parlà més.

Però l'absurd ridícul existí en l'apreciació dels mereixements pel que fa en la sardana de lluïment. Els tres premis que sumaven 280 pessetes, foren distribuïts, per parts iguals, a les deu colles que hi optaren. En aquest punt el distingit Jurat evidencià una llastimosa incomprensió de la força plàstica de la dansa que Joan Maragall sublimitzà o bé un humor pocasolta que convida a l'escepticisme més arrapat. Perquè l'innegable és que hi havia unes quantes colles que ho van fer tot menys ballar l'autèntica, la genuïna sardana empordanesa

No hi ha més; si es vol persistir a fer

concursos de sardanes, caldrà reformar la manera de constituir els Jurats, en el sentit de fer-los intel·ligents, incorruptibles i imparcials.

Però la nota àlgida, i potser inèdita, de la festa que comentem, la constituí la ferma protesta amb què un sector de públic acollí l'execució de la sardana «La Santa espina».

Ja abans de començar les ballades, la colla de l'Ateneu d'Armentera, procurà fer ambient per a repel·lir degudament l'ofensa als sentiments de llibertat que amb vergonyosa conseqüència ha esdevingut número obligat de tot programa de festa major de tots els pobles i poblets de la terra catalana. I ocorregué l'inevitable. Els bons *pairalistes*, *pronois*, *pomells* i altres xacres, encorralaren als iniciadors de la protesta, carregant-los d'improperis, grolleries i frases groixudes, arribant fins a l'amenaça. Fou endebades que els protestants intentessin justificar llur actitud, car la indignació d'aquells aferrissats catalanistes,

Ha passat per la censura

«Som i serem gent catalana — tant si es vol com si no es vol» no pot pas dir-ho tothom i menys els braus minyons que quan l'espasa els diu «ara un xic més», s'entusiasmen picant de mans i de peus al ritme de la música de la sardana del mestre Morera — del mestre que en temps de la penúltima dictadura, per un excés d'amor a les mongetes, no la deixà tocar en un festival, quan els organitzadors comptaven amb el permís de l'autoritat governativa.

Aquest número
ha passat
per la censura.

J. QUER I TORRENT.

El Gepet i la Gepeta

Que aquesta poesia del nostre immortal mestre N'Angel Guimerà, ens recordi pel venidor el casori dels preats companys En Jacint Bosc i En Josep Viusà.

*El Gepet i la Gepeta
diuen que s'estimen tant:
ella es creu tota una dona
i ell presum que és home gran;
i per més que ni un ni altre
als nou anys arribaran,
tots tivats diuen pel poble
que aviat es casaran.*

*La Gepeta és rossa i blanca,
el Gepet com un carbó.
Viu l'aimada a un cap del poble
i a l'altre cap l'aimadô;
més un dia van trobar-se
a vora l'abeuradô,
que la mossa hi duia un matxo
i un altre matxo el minyó.*

*I va ser que la Gepeta
va caure a l'aigua corrent,
i el Gepet per a salvar-la,
se tirà a l'agua rabent.
Abraçadets en sortiren,
tantost plorant com rient;
i els matxos sols ho van veure
com fou l'enamorament.*

*Mes d'aquell dia a tothora
l'un rera l'altre se'n va,
i ella es vol posar cotilla.
i ell s'ensinestra a fumâ:
i amaguen sota una pedra
tot el que dels dos serà:
un mandró al cap d'una nina.
pell de serp i un tros de pa.*

*Mes, veu's-aquí una vetlla.
negra i trista, de dvent,
en què s'estaven quatre
uns jugant, altre vent,
vora d'ells, vestit de festa,
va passar molta gent,
i tocaren les canyes
en senyal de casent.*

*I el Gepet i la Gepeta
s'agafaren per la mà,
i en dir ella: «—Uns caséssim?»,
ja ell diu: «—Anem-se a casâ!»
I de les pobres batoles
ni se'n varen recordâ,
que, corrent darrere els nuvis,
a l'església varen entrâ.*

*Era a punt de la cerimònia:
l'altar de ciris guarnit,
la Mare de Déu agre,
el capellà revestit
voltant els parents nuvis,
i, en un lloc tot fosquit,
el Gepet i la Gepeta
mirant-s'ho de fit fit.*

*I en dir-li el capellà nuvi
si a ella vol per mullê,
dos sí es van sentir pel temple,
que el Gepet ho respongué:
en preguntar-ho a la núvia,
la Gepeta ho diu: «—Mimê,
i tothom se gira a veure
no sabent la veu on ve.*

*I al lluny, en mig de la fosca,
quelcom d'estrany han mirat,
cossos de monstres que arriben
picant fort en el llosat,
amb orelles com de diable
i ulls amb foc de condemnat;
i els monstres, bramuls feréstecs
de cop pel temple han llençat.*

*Quines basques i quins xiscles,
fent acte de contrició!
S'abracen sogres i nores
tot demanant-se perdó;
el nuvi en lloc de la núvia,
ja abraça el senyor rectô;
i, empesos com per ventada,
surten tots en confusió.*

*I els vaillets corre que corre
pel carrer entenebrat,
com dues ànimes en pena
fugint del diable escapat;
sinó que, en girar-se es troben
amb els matxos de costat
que, pacients, el cap en terra,
ni a l'església els han deixat.*

*A ella, entrant a casa seva,
l'han tustat d'allò més bé.
i ell ha rebut de sos pares
per tocatardà, també.
Mes, feliços com els àngels,
dormits Jesús els veié.
creient-se que d'aquell dia
ja eren marit i mullê.*

P E N S A M E N T

LES sardanes com entusiasta que en sóc, totes mereixen la meva admiració i el meu respecte, siguin els seus components de la manera que siguin, encara que instintivament la meva atenció sempre tendeix a observar les rotllanes que prenen més interès en el dansar i a conservar el millor conjunt.

El nostre esperit essencialment democrata es reflecteix fins en les nostres sardanes. Recentment en una audició de sardanes, concentrat en el meu esguard, vaig adonar-me que una colla de joves i una altra de jovencelles en dansaven una conjuntament; aquests difícilment hom els hauria pogut veure donant-se les mans per cap altre motiu, per raons de naixença, per conveniències socials, per diferenciacions de classe, per una infinitat de coses insospitades per aquest bell ramell de joventut, tot intent de relació dels uns amb els altres hauria estat tallat en sec sense contemplacions, però la sardana, per la forma de compondre's com pel seu desenrotllament, sembla talment creada per unir la gent, la gent de cor, la gent sensible que sent la necessitat de fer bategar el seu al compàs del demés, dels afavorits per la nostra mare natura, dels que no ho són tant i dels que semblen deixats de banda i oblidats.

Ara bé, jo crec haver vist una sardana la qual la copsaven entre altres:

Un sardanista nascut de la terra, sense polideses societàries de cap mena, amb espartenyas i a cos de camisa, que malgrat el treball feixuc de la jornada, el seu millor esbarjo consisteix en poder dansar algunes sardanes, puntejar-les sense defallir ni un sol instant, amb un goig i una satisfacció envejables pel més poderós rendista...

A prop seu un estudiant darrera novetat, dic darrera novetat perquè ara precisament és quan els estudiants s'han imposat aquest deure de desvetllar-se seriosament per les coses necessàries fora de les aules universitàries, a aquest la seva vida llibertària i els deures contrets, han retardat considerablement a poder adquirir la pràctica i

desimboltura per estar al nivell dels altres sardanistes que no han perdut ocasió d'assistir a on ha estat possible portant el bellugueig dels seus peus...

Més avall un sportsman que havent deixat a la penya del cafè la seva constant rialla irònica i burlesca per parlar de tot ço que no és esport, i a casa el jersei olímpic amb el que ha estat fotografiat set vegades que li dóna l'aire matonista que permet distingir-lo de ben lluny, s'ha fet cap a les sardanes i amb una expressió temorenc de sereno de barri alegre, intenta domesticar els seus peus, que si bé són lleugers per una correguda darrera la pilota, són dròpols i encantats per puntejar una sardana. La glòria adquirida etzibant guitzes queda reduïda a una mitja rialla mofeta d'un espectador...

Encara en la mateixa rotllana un idealista d'avantguarda, abnegat, de rostre esblanqueït per la llum fosca d'una espelma, les òrbites cansades de pernoctar, els narius eixamplats per la fortor de resclosit d'un soterrani humit, que si bé balla de bona fe, el seu dansar atent i assenyat resta inexpresiu per l'impossibilitat de dependre els innumerables pensaments que ja formen en el seu entorn una boira difícil d'aclarir, per l'immens esforç que representa lluitar contra l'impossible per assolir un grau més de felicitat possible.

Aquests dansaires i molts d'altres que ha deixat avui de produir-me la meva imaginació, alternats amb jolives sardanistes que fessin «pendent», podrien fer una sardana, que no fos de gent vexada, escarnida i amb les espatlles nafrades de rebre, sinó un estol de ciutadans disposats a no deixar anar les seves mans que per voluntat pròpia, ben lliures, que els senyors del cadafalc els ve de gana fer-nos fer un compàs d'espera, aturar, o ritmar-nos el nostre viure, que la sobirana voluntat de tots nosaltres, electrizada per la crescuda del nostre esperit, motivi la riuada que ha d'emportar-se'n aquests infamants destorbadors.

J. V. CAMPS.

III reunió general ordinària

EL propassat dia 29 d'agost a les deu de la nit, tal com s'havia anunciat, tingué lloc la reunió general ordinària que anyalment i dintre el mes esmentat, dóna el Foment.

Com acostuma passar en totes les nostres reunions generals, els socis que assistiren a l'acte varen ésser comptats, una trentena.

El President donà per oberta la reunió.

El Secretari llegí l'acta de la reunió anterior, trobant-se conforme.

Tot seguit el mateix Secretari llegeix la memòria que a continuació inserim:

INTROIT

En complir-se el primer aniversari de la fundació del Foment de la Sardana, hom volgué fer la memòria informativa de tots els actes celebrats durant aquest període de naixença, amb el noble objecte de recordar a aquell tan bell conjunt de festes organitzades, amb la màxima polidèsa, l'influència del qual influís a apressar la marxa ascendent de l'entitat a assolir el nivell que deu pertànyer a la nostra ciutat de Figueres.

Ara bé, això que hom va fer simultàniament ha esdevingut un deure ineludible a complir per les juntes que precedeixen a la primera, doncs d'aquesta manera es pot donar compte de la seva actuació i així mantenir, almenys en temps determinat la màxima relació dels dirigents amb els socis de l'entitat.

Amb viva satisfacció ens honorem els ací presents en haver de complir aquest deure.

Finim el tercer any de vida de la nostra societat i per aquest motiu ens complaem en ressenyar-vos els fets, actes i festes que durant aquest any el Foment de la Sardana s'ha encarregat de la seva direcció.

Primerament i com a cosa essencialment important, recordarem que en aquest transcurs de temps s'ha efectuat el trasllat de local social del Foment, de la societat Casino Menestral a aquesta que és «La Erato».

Nosaltres en els dies que ocorregué aquest fet, hauríem desitjat convocar una reunió general extraordinària - puix creiem que l'assumpte ho requeria - per així saber l'opinió dels nostres companys d'associació, però l'espontaneïtat i la forma del seu desenrotllament, ens suggeriren el millor medi de posar-ho en coneixement dels socis fent aquelles fulles impreses que tots coneixen, perquè tinguérem especial atenció de fer-ne arribar a cadascú.

Com pogueren veure les exigències amb què ens venia aquella entitat abans anomenada, no podíem acceptar-les sense contraure un compromís per la nostra societat, del qual en podíem ben bé estalviar-nos-en.

L'imposició que se'ns feia equivalia a sumar-nos una despesa de cinc o sis centes pessetes anyals, que de poder-les desprendre fàcilment, per aquest import podíem adquirir local propi i no havíem de subjectar-nos a la benevolença de cap altra entitat.

Cal fer constar que els arguments que hom empleava per fer-nos aquesta imposició quedaren completament anul·lats al fer-los la demostració amb els nostres comprovants; mal-

grat això el Casino Menestral ens féu un incorrecte comiat que en l'actualitat en lloc de penedir-nos-en, estem completament satisfets d'haver-nos acollit en aquesta societat, apart de què ens reberen amb els braços oberts, ens donen tota classe de facilitats, sense deixar de portar-nos la seva col·laboració allí on la necessitem, ben al contrari de la primera.

POLÍTICA

L'altre fet que se'ns ha denunciat alguna vegada, particularment no oficial que podríem dir-ne, és l'intenció política, puix que segons ens diuen no hem tingut escrúpol en deixar-la traslluir en les nostres festes i actes en els quals hem prèns part. Això no deixem de reconèixer que vertaderament respon a la realitat, però si la casualitat va aclobar-nos els ací presents, amb moltes afinitats de pensaments polítics, no és d'estranyar que sense donar-nos-en compte, la nostra intervenció conjunta sigui allí on sigui, prengui un determinat caràcter vers aquest sentit.

Aquesta és una qüestió existent. Ara que pot accentuar-se o disminuir-se; depèn naturalment del major interès dels elements dirigents o dirigits.

SOCIS

Parlarem un poc de la quantitat de socis. Malgrat el nostre seguit interès en augmentar les llistes de socis, el nostre esforç resulta impotent per contrarrestar les moltes baixes motivades solament que per un defalliment de voluntat vers la nostra obra, ço que fa que podent assegurar que són més d'un miler les persones que han figurat en les nostres llistes el nombre d'adherits oscil·la de 300 a 400 només.

Per un Foment de la Sardana de la capital de l'Empordà hem de reconèixer que és una quantitat ben insignificant, tenint els exemples de la veïna població de Port-Bou que al primer any de la seva constitució ja ens avancen d'un centenar, amb la circumstància de tenir les quotes molt més crescudes que nosaltres, després de moltes més entitats que podríem esmentar, i com a cas extraordinari a Calella l'associació sardanista oscil·la a la ratlla de mil associats. Ací quasi hem de creure, al marge de la fama de la qual ens glorifiquem malgrat no merèixer-nos-la, que semblant xifra representaria un somni.

PORTANTVEU

Malgrat l'esforç material i espiritual que representa la publicació del nostre portantveu LA DANSA MÉS BELLA, hem fet tots els impossibles per continuar-lo sense deixar d'esmentar les modificacions que hem efectuat, que són augmentar lleugerament el seu preu de cost, donar-li un caràcter d'informació més general i fer-lo de lliure adquisició pels socis. D'aquesta manera hem cregut fer-lo més agradable als seus llegidors i a l'ensem complaure als amics del Foment de la Sardana, però no del seu portantveu, que afortunadament són pocs.

BIBLIOTECA

De temps existia el propòsit de formar una biblioteca propietat del nostre Foment però no havia pogut realitzar-se. Darrerament hem estat afavorits amb alguns donatius de llibres de diversos autors, que ja anunciarem en el portantveu, que junts amb d'altres que han estat adquirits, formen una petita col·lecció que molt ben principiada pot engrandir-se amb facilitat.

ARXIU DE SARDANES

Hem conservat l'arxiu de sardanes que posseeix el nostre Foment, augmentant considerablement la quantitat de les mateixes, amb d'altres que hem procurat que ens fossin cedides pels seus compositors i altres persones interessades en aquest assumpte.

CONFERÈNCIES CULTURALS

En els anys precedents al nostre, hom pogué organitzar algunes conferències culturals, però enguany per les moltes dificultats amb què topàvem per fer-ho, hem hagut d'abstenir-nos de celebrar-les.

Actualment que no sorgeixen tantes dificultats, creiem nosaltres que el Foment deu ocupar-se novament d'aquesta necessitat, ja que la seva comesa ha d'ésser ajudar a purificar l'esperit enrarit de la nostra terra.

AUDICIONS DE SARDANES

Durant l'espai de temps transcorregut en la direcció del Foment, encarregada a nosaltres, hem procurat organitzar el millor nombre d'audicions que ens ha permès el seu estat econòmic.

Hem procurat que sempre tinguessin el millor relleu, escollint els que per nosaltres eren els millors programes per poder satisfer els desigs de la majoria dels socis.

FESTES

De les festes celebrades relatarem les més importants, fent avinent que a més de les considerades d'obligació celebrar-les, enguany hem tingut d'extraordinàries les festes amb motiu de la vinguda de la «Lliga Sardanista de Catalunya».

Correspon esmentar en primer lloc les festes en commemoració del 113 aniversari del naixement d'En Pep Ventura. aquestes festes hom les celebrà amb el mateix ordre que les precedents, podent observar amb satisfacció que cada vegada més, creix el nombre d'entusiastes a desvetllar el valor de l'excels músic.

Enguany hom pogué oir el fervent i activíssim col·laborador nostre, l'amic Ernest Albert i Galter, en la millor de les seves conferències «Les gràcies alades i exquisides de la dansa noble»; prova d'això en fou l'acord unànime de fer-li ofrena d'un joliu pergami recordatori de la mateixa, del que ja us assabentarem a tots vosaltres en el seu dia.

Les dues audicions donades i la vetllada donada en aquest mateix local amb la cooperació de la Secció Coral resultaren animadíssimes, ço que ens plau poder recordar.

FESTIVAL PRO-MONUMENT PEP VENTURA

Per Santa Creu tinguérem cura de l'organització al Parc Bosc d'aquest magne festival que amb la benèvola protecció del Comitè de festes, es destina a recaptar cabals per engruixir els fons per l'erecció del monument que conservi la memòria d'En Pep Ventura.

Aquest any, malgrat el temps no ésser-nos molt favorable, fou encara possible fer un bon ingrés a la Caixa d'Estalvis, on es té confiat aquest dipòsit.

Desitjaríem que cada any aquest festival pogués celebrar-se si no millor, amb el mateix èxit que aquest; aleshores amb els seus resultats i els que esperem obtenir de les gestions fetes fora de la nostra vila, veuríem amb goig la prompta realització d'aquest monument, del qual n'és tan creditor En Pep de la tenora.

Després el dia 27 de maig, empesos per l'atmosfera humanitària que envadia el nostre ambient, el Foment prengué part en el festival pro-presos celebrat al teatre El Jardí, aportant-hi una valuosa cobla i fent-se càrrec d'algunes despeses, amb l'objecte que la quantitat recaptada en la guixeta anés a parar íntegrament al fons general que hom feia per ajudar als presos polítics i socials.

PRIMERA ASSEMBLEA DE LA LLIGA SARDANISTA DE CATALUNYA

Afortunadament el nostre Empordà fou el lloc elegit pels dignes dirigents d'aquesta Lliga per celebrar-hi aquesta primera Assemblea.

Es consultà la nostra opinió i no perdérem temps en acceptar-la i oferir-nos per ajudar-los en la seva organització.

Les festes encara de viu record que tingueren lloc en la nostra ciutat, engalanaren el marc de la sardana, ressaltant l'acte d'enaltiment de la dansa, en el teatre El Jardí, en el qual es feren sentir pel nombrós públic que hi acudí, els respectables senyors que s'encomanà d'obsequiar-nos amb el seu parlament.

Són moltes les mostres d'agraïment que hem rebut de varis indrets de la nostra terra, per l'acollença franca i noble que férem i féu la ciutat de Figueres als seus delegats.

Finalment el proppassat dia 22 poguérem festejar com calia el nostre tercer aniversari, amb la Rambla ben curulla de gent i amb un bell enfilall de sardanes.

Estem joiosos d'haver palesat la mostra de simpatia que ens féu el grandíós nombre d'assistents a aquesta ballada; sols desitgem que no defalleixi mai, ben al contrari el nostre lema és avant sempre.

A continuació el Tresorer dóna compte de l'estat de caixa, fent un petit resum del que deu l'Entitat i el que li deuen, i efectiu que hi ha en caixa. També senyala la quantitat que hi ha a la Caixa d'Estalvis pel futur monument a En Pep Ventura.

El Secretari llegeix la reforma dels Estatuts.

I per últim s'anà a la creació de la nova Junta. No presentant-se cap candidatura, la Junta sortint donà compte de la que presentava i que fou acceptada sense discussió:

President	- Joan Carreres.
Vice-President	- Josep Escarrà.
Secretari	- Enric Ramis.
Vis-Secretari	- Josep Gironell.
Tresorer	- Alfons Trigo.
Arxiver-bibliotecari	- Enric Lacasa.
Vocal	- Joan Salleres.
Vocal	- Pere M. Subirós.
Vocal	- Antoni Mercader.

I finí l'acte sense cap mena de protesta.

Fins l'any proper.

NOTICIARI

EN el concurs de sardanistes celebrat a Port-Bou i organitzat pel Foment de la Sardana d'aquella ciutat, en commemoració del I aniversari de la seva fundació, la colla figuerenca «Joventut Empordanesa» del nostre Foment, va guanyar el primer premi en la sardana de lluïment.

La mateixa colla en un concurs a Manresa guanyaren un altre premi.

I a Olot els donaren el segon.

Rebin la nostra més sincera enhorabona per la seva meritòria actuació.

La sardana és una dansa generosa. L'anella feta de carn i de sang diu: Sóc la dansa dels homes.

E. ALBERT I GALTER (Portantveu, 31)

EL soci del nostre Foment En Carles Varela ha tingut la gentilesa de regalar-nos per a l'arxiu, quatre fotografies de les festes celebrades els dies 6 de Maig i 22 de Juny d'enaltiment de la nostra dansa.

Li agraïm de debò semblant present.

La sardana és una dansa federal, de la qual depèn la salvació de totes les terres ibèriques.

J. PUIG PUJADES (Portantveu, 31)

PER la premsa ens hem enterat de la celebració de ballades a profit del monument a Pep Ventura i que tingueren lloc a Sant Llorenç de la Muga amb motiu de la festa major, i a Sans, organitzada aquesta, pel Foment de la Sardana d'aquella viva barriada barcelonina.

Desitjaríem rebre ben aviat les quantitats recaptades per ingressar-les al compte obert a la caixa d'estalvis.

ENS plau contestar una pregunta que ens han fet els pupins des del seu òrgan de batalla *la galeria*. Ells diuen:

¿Què dirà el Foment de la Sardana davant tan migrat nombre d'audicions?

Nosaltres diem:

El Foment de la Sardana, pupins, es donaria vergonya d'haver col·laborat en cap festival dictatorial.

L'esclavatge té un crit de consciència i de dignitat: L'ànima és meva.

E. ALBERT I GALTER (Portantveu, 30)

AQUEST any el festival organitzat per celebrar el nostre III aniversari ha assolit un èxit esclatant.

No recordem haver vist mai tan gran gernació a la nostra Rambla.

Es davant d'aquest exemple de dignitat que hom diu: ¿Ja sou socis del Foment de la Sardana?

Penseu que com a figuerencs i empordanesos, teniu un deure en vetllar per la sardana.

Quants més serem, més festes podrem organitzar.

Seria necessari que cada setmana poguéssim ajuntar-nos per respirar unes hores ben nostres.

Hem de recordar que durant aquests set últims anys—que no hem viscut, com a ciutadans—els fomentistes érem els que de tant en tant recordàvem nostres drets d'homes civilitzats.

CARRERES (Portantveu, 30)

EL dia 3 del corrent va començar l'anunciat ensenyament de dansar, com cal, la sardana.

Vàrem poder constatar que hi ha molt jovent interessat a aprendre'n, puix va ésser força crescut el nombre d'assistents al primer assaig.

No dubtem tindran la necessària constància per fer-se uns vertaders balladors de la sardana.

La sardana que ahir fou un idil·li, avui és arma de combat i demà serà himne d'epopeia.

JOAN LLONGUERES (Portantveu, 31)

DES d'aquestes columnes ens plau desitjar llargs anys de lluna de mel als nostres companys, entusiastes del bell dansar, En Jacint Bosch i En Josep Viusà, que s'han maridat darrerament amb les gentils senyorettes N'Agnes Carberol i Na Mercè Carreres.

La cobla, gairebé podríem dir, és la meravella més gran, més sublim i connatural de Catalunya. Sense cap temença afirmariem que la cobla és la representació genuïna de Catalunya, més encara, ens atreviríem a dir que és Catalunya mateixa.

JORDI CIMALT (Portantveu, 30)

A primers d'aquest mes morí la virtuosa senyora Maria Domingo vídua de Galter, tia del nostre company i conegut escriptor En Josep Domingo Pujol.

Li adrecem, condolguets, el més sentit condol.

AMB motiu de commemorar l'onze de setembre, aquest any el Foment organitzà una audició de sardanes a la part alta de la Rambla, per la cobla Principal de Perelada.

Va ésser un nou èxit per la nostra entitat.

Es important la llengua, però també n'és la dansa que ha passat de local a nacional i ha arribat el moment en què cal estructurar-la, organitzar-la.

CARLES JORDÀ (Portantveu, 31)

PUBLICACIONS REBUDES:

Portaveu del Foment de la Sardana de Sabadell.

—

«Mai enrera», butlletí del Club Excursionista de Gràcia.

—

«Atlàntida», portaveu de l'«Agrupació Cultural Atlàntida» de Barcelona.

—

Butlletí de la Societat «Iris» de Mataró.

—

Portaveu del Centre Excursionista Vilafranquí.

—

Portaveu del Foment de la Sardana de Sabadell mes de setembre.

—

«Ressorgiment», digna revista que surt a Buenos Aires.

La sardana és la plasmació de la nostra vida espiritual i la concreció dels nostres desigs.

J. PUIG PUJADES (Portantveu, 30)

PROGRAMES REBUTS:

De les ballades de sardanes i concurs de sardanistes organitzats pel Foment de la Sardana de Port-Bou per celebrar el primer aniversari de la seva fundació.

Dels «Amics de la Sardana» de Gràcia un bell programa de les ballades de sardanes amb motiu de la seva festa major.

Del I Concurs Infantil de Sardanistes organitzat pel Foment de la Sardana i Casino de Ripoll.

Del Concurs de Sardanistes que amb motiu de la Festa de la Sardana ha organitzat el Casal Català d'Olot.

Cartell de Concurs de Sardanistes patrocinat per l'Excm. Ajuntament i organitzat pel Foment de la Sardana de Manresa amb motiu de la festa major.

Del Foment de la Sardana de Manresa un bell programa amb ocasió de la festa major.

Arts Gràfiques TRAYTER, Cervantes, 13, Figueres

Aquest portantveu ha passat per la prèvia censura.

plus ultra

companyia d'assegurances generals

abans

centre català d'asseguradors

fundada l'any 1887

rams transports, incendis, vida, collites, accidents, responsabilitat civil, maquinària i robatori.

representant: **joan salleres**

engineers, 2

figueres

“SALVAVIDES”

ES EL CAMEL QUE, TOT DANSANT, US APAIVAGARÀ LA SET.

COLMADO BOSCH

RAMBLA, 11 I PORTELLA, 9

QUEVIURES FINS

BOMBONERIA SELECTA

JOAN MARAGALL, 5

BAIXOS

FIGUERES

NOVETATS PER A SENYORA

PERE JUANOLA

GIRONA, 24

FIGUERES

Aquesta casa rep continuament les
últimes novetats que imposa la moda

PREU FIXE